

Nr 489.

Av herr **Lindman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder.

Genom Kungl. Maj:ts propositioner nr 31 och nr 54 har den mycket betydelsefulla frågan om reglering av de ekonomiska stridsåtgärderna bragts under riksdagens prövning. Ända sedan år 1929 har vårt parti upprepade gånger påkallat riksdagens uppmärksamhet för de svåra missbruk, som förekommit och förekomma på detta av lagstiftningen försummade område. Den allt bestämdare folkmening, som krävde inskridande mot de alltmåra talrika och betänkliga övergreppen och oarterna på arbetsmarknaden och inom andra grenar av näringslivet, föranledde att frågan i mars 1934 överlämnades till behandling av en inom socialdepartementet tillsatt kommission, den s. k. trettonmannakommissionen, vilken den 4 maj 1934 avgav betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder. 1934 års riksdag uttalade sig för att förslaget skulle föranleda lagstiftning under årets lopp, för vilket ändamål en urtima riksdag borde inkallas. Kungl. Maj:t fann icke skäl efterkomma denna riksdagens önskan. Efter ytterligare beredning remitterades för lagrådets yttrande ett förslag till lag i ämnet, ur vilket en stor del av de väsentligaste bestämmelserna i kommissionens förslag uteslutits. Därjämte hade andra bestämmelser erhållit en så ensidig utformning, att kommissionens avvägning emellan mot varandra stående synpunkter och intressen i mycket betänklig grad rubbats. Lagrådet fann remissförslaget brista i effektivitet och ansåg avvikelserna från kommissionens förslag i stort sett icke vara sakligt grundade. Trots detta har Kungl. Maj:t genom propositionen nr 31 framlagt det remitterade förslaget i väsentligen oförändrat skick utan att fästa något egentligt avseende vid vad lagrådet invänt mot detsamma sakliga innehåll. Vid sådant förhållande måste vi påyrka en omarbetning av propositionens förslag. Våra framställningar i det följande åberopa i väsentliga delar kommissionsförslaget, vilket i huvudsak vunnit stöd av lagrådet.

I ett avseende bör dock från början betonas, att propositionens ståndpunkt äger företräde framför kommissionsmajoritetens, nämligen beträffande rättsgången. Att överlämna mål angående ekonomiska stridsåtgärder till de allmänna domstolarna skulle medföra stor osäkerhet i rättstillämpningen samt långsamhet i avgörandet. Vi utgå således från att målen böra behandlas av en specialdomstol.

Trettonmannakommissionens system med behörighetsregler och skyldighet för de föreningar, vilka vilja igångsätta massåtgärder, att ställa säkerhet samt vissa organisatoriska föreskrifter angående sådana föreningar synes ingå såsom ett nödvändigt led i ett system, vilket inskränker straffreaktionen i så hög

grad som kommissionen och än mera propositionen gör. Två utvägar kunna tänkas, antingen en vidsträcktare tillämpning av straff eller ock ett system med behörighetsregler och säkerhet i anslutning till kommissionens förslag. Då propositionen dels borttagit det omedelbara straffet för stridsåtgärder och dels utmönstrat behörighetsreglerna och säkerhetsställandet, kan förslaget i dessa delar icke anses tillräckligt effektivt.

Lagrådet anför i dessa hänseenden väsentligen följande. Vid bedömandet av förevarande frågor måste i alldeles särskild grad beaktas angelägenheten av att åt lagen gives erforderlig effektivitet. Genom den blivande lagen måste göras betydande inskränkningar i de enskildas hittillsvarande handlingsfrihet på det ekonomiska området. Om nu, såsom kan antagas, det stora flertalet av dem, som beröras av lagen, lojalt ställa sig densamma till efterrättelse, men de som icke draga sig för att bryta mot lagen kunna göra detta utan att riskera kännbara påföljder, skulle lagen i själva verket ställa de förra i förhållande till de illojala i sämre belägenhet än före lagens tillkomst. Lagen kommer då måhända att göra mera skada än gagn. Det är självklart att om i lagen tämligen stränga straff stadgas för brott mot densammans bestämmelser, kommer lagen att erhålla en ganska hög grad av effektivitet. Då emellertid det måste anses önskvärt, att lagen i minsta möjliga mån erhöles karaktären av strafflag, vore det av nöden att på annat sätt sörja för att lagen blir effektiv. Härvidlag vore att beakta angelägenheten av att så ordna rättegången, att förbud mot olaga stridsåtgärd så snabbt som möjligt kunde erhållas. För överträdelse av sådant förbud måste allvarliga påföljder stadgas. I vissa fall är emellertid ett skyndsamt inskrifande mot obehöriga angrepp genom meddelande av domstolsförbud icke tillräckligt. Särskilt vid avsättningsblockader och prickningar är skadan ej sällan skedd redan genom att åtgärden proklamerats. Även om förbud meddelas och uppmaning till aktionens fortsättande icke sker, är det ju intet som hindrar att allmänheten förfar i enlighet med den en gång gjorda uppmaningen. Den enda påföljd för angriparen som i dylikt fall kan enligt förslaget inträda är ådömande av skadestånd. Då man kan förvänta att efter lagens tillkomst de större eller mera fasta organisationerna i regel komma att ställa sig lagens bestämmelser till efterrättelse, måste man utgå från att vanligen, när en obehörig åtgärd av detta slag företages, det är en mer eller mindre lös sammanslutning eller enskilda personer som igångsatt den; och det skall säkerligen visa sig att i de flesta fall något skadestånd icke kan uttagas av dessa. Vill man förhindra att lagens bestämmelser sålunda skola kunna utan påföljd åsidosättas, torde, såvida man icke vill direkt stadga straff för vidtagande av enligt lagen otillåtna stridsåtgärder — något som lagrådet, enligt vad ovan antytts, anser böra undvikas — näppeligen annan utväg givas än att i lagen upptaga behörighetsregler av den art kommissionen föreslagit. Att genom dylika behörighetsregler vinnas jämväl andra betydande fördelar synes kommissionen hava övertygande visat.

Det må anmärkas, dels att samtliga de kommissionens ledamöter, vilka icke motsatt sig den föreslagna lagstiftningen överhuvud, i princip accepterat kommissionens förslag beträffande behörighetsreglerna — dock att en ledamot

ställt sig avvisande mot bestämmelsen om säkerhets ställande — och dels att ingen av de över förslaget hörda myndigheterna eller sammanslutningarna ställt sig helt avvisande mot denna del av förslaget samt att endast från ett fåtal håll däremot riktats kritik, huvudsakligen avseende bestämmelserna om ställande av säkerhet.

Efter dessa principiella uttalanden övergå vi till de särskilda frågorna och följa därvid propositionens uppställning.

Beträffande den inledande beskrivningen på stridsåtgärder föreligger en viss skiljaktighet emellan propositionen och lagrådets yttrande. Den av lagrådet föreslagna bestämningen synes vara att föredraga. I enlighet härmed bör 1 § undergå viss ändring.

På de skäl, som anförts i det föregående, torde efter 1 § böra införas stadganden, motsvarande 2—5 §§ i kommissionens förslag.

Beträffande skydd mot stridsåtgärd för ämbets- och tjänstemän eller innehavare av offentligt uppdrag ävensom förbud mot stridsåtgärd för att hindra någon att föra talan inför domstol eller annan myndighet eller att avlägga vittnesmål eller tillhandagå ämbets- och tjänstemän har i propositionen strukits **förbudet mot represalier mot ämbets- eller tjänstemän eller innehavare av offentligt uppdrag**. Såsom lagrådet anført föreligger otvivelaktigt ett behov av bestämmelser i nämnda hänseenden. Straffskydd för vittnen m. fl. har visserligen av departementschefen förordats i propositionen nr 33 till införande i strafflagen. Det sålunda föreslagna stadgandet synes emellertid icke täcka alla fall där skydd påkallas av allmänna samhällshänsyn. De i kommissionsförslagets 7 § upptagna bestämmelserna torde därför böra upptagas i nu förevarande lag och propositionen nr 33 av riksdagen avslås.

Beträffande vedergällningsåtgärder i övrigt har propositionen väsentligen försvagat det skydd som trettonmannakommissionen föreslagit. Det är här fråga om stridsåtgärder, vilka icke sällan få en synnerligen förhatlig och för den enskilde förödande karaktär. Det kan icke ifrågakomma att såsom i propositionen föreslagits från skyddet mot vedergällning utesluta dem som under arbetstvist utfört blockerat arbete eller eljest förverkat rätt till neutralitetskydd enligt propositionens 10 §, punkterna 1—3. Lagrådet synes oss hava anført avgörande skäl mot propositionens ståndpunktstagande i förevarande avseende. Såsom handelskammaren i Gävle påpekat förfara understundom olika arbetargrupper olika. En hänsynslös minoritet kan använda metoder, som av andra ogillas. Vi hemställa därför att i lagen upptages ett stadgande av samma innehåll som 10 § i kommissionsförslaget.

De bestämmelser i kommissionens förslag, som röra föreningsfriheten, ha i propositionen fått en synnerligen ensidig utformning. Lagrådet har här yttrat, att det icke kan anses riktigt att om ena sidan av frågan (föreningsrätt i inskränkt mening) upptages, icke också den andra sidan (organisationstvång) blir behandlad. Principiellt sett måste tvång anses vara lika förkastligt, vare sig det utövas i den ena eller andra riktningen. De invändningar av saklig natur som gjorts mot kommissionens förslag på denna punkt gå i huvudsak ut på att inom vissa näringsområden det är nödvändigt för befintliga organisationer att

till hindrande av obehörig konkurrens kunna genom ekonomiska stridsåtgärder tvinga till inträde i organisationerna. Att tillåta så starka ingrepp i enskildas rättssfär och särskilt deras frihet bör emellertid icke ifrågakomma utan att mycket vägande skäl kunna anföras därför. Det är naturligtvis icke utslutet, att inom det ekonomiska samhällslivet vissa parter kunna hava kommit att intaga så stark maktställning att för åstadkommande av bättre balans mellan de olika intressena lagen bör kunna medgiva större frihet med avseende å användandet av ekonomiska stridsmedel än som eljest må anses riktigt. Att förhållandena äro sådana inom vårt land, därom ger utredningen ingalunda några övertygande vittnesbörd. I detta avseende kan hänvisas särskilt till utlåtandena från socialstyrelsen och landsorganisationen, vilka icke haft några principiella erinringar att framställa mot kommissionens förslag på denna punkt. Även om inom ett eller annat näringsområde förhållandena i organisationsavseende icke må vara tillfredsställande, synas de dock icke vara av den art, att de nödvändiggöra avsteg från vad principiellt bör gälla.

Av socialstyrelsen har betonats, att de inom vissa arbetsgrenar tämligen vanliga striderna mellan olika grupper av arbetstagare tala för att stridsåtgärder, som avse avtal med organisationsklausul eller annan företrädesrätt till arbete, böra fullständigt förbjudas.

Jämväl lagrådet har berört denna fråga och särskilt framhållit, att skydd bör beredas mot sådana stridsåtgärder, som åsyfta att undantränga förut anställda och sedan vägra dem att ingå i organisation.

Vi dela obetingat socialstyrelsens principiella uppfattning på denna punkt. Det synes emellertid knappast möjligt att reglera denna fråga i den nu förevarande lagen.

Vi hemställa således, att kommissionens förslag i nu förevarande del antages, samt att i lagen införes ett tillägg i enlighet med vad lagrådet antytt. I sammanhang härmed bör också den i propositionens 4 § intagna föreningsrättsliga bestämmelsen utgå ur förevarande lagstiftning.

I fråga om arbetsledares och med dem jämställda personers ställning till föreningarna synes kommissionens förslag bättre svara mot den hittillsvarande utvecklingen. Vi hemställa därför om återgång till kommissionsförslaget i denna del.

Skyddet för småföretag är i såväl kommissionens som propositionens förslag inskränkt till familjeföretag. Av socialstyrelsen har emellertid framhållits den stora vikten av att mindre företag beredas tryggade arbetsförhållanden. Styrelsen anför sålunda: »Kollektivavtalsväsendets införande har på en hel del arbetsområden betytt skapandet av ordning och enhetlighet i arbetsförhållandena. Det kan likväl samtidigt icke förnekas, att den möjlighet till övergång från arbetstagar- till företagargeställning, som hos oss inom många yrkesområden varit den normala vägen för framväxandet av ny företagsamhet, härigenom ganska avsevärt hämmas. Duglighet och den personliga erfarenheten om yrket och dess arbetsförhållanden hos företagsledaren själv äro utomordentligt viktiga förutsättningar för framkomsten av ny företagsamhet, och det torde i betraktande härav få anses vara en för landets näringsliv viktig

angelägenhet, att icke framkomsten av sådan ny företagsamhet hindras genom att ett alltför övermäktigt organisationsväsende tillåtes lägga sin hand över dylik verksamhet.»

Socialstyrelsen har vidare påpekat att antalet småföretag är mycket betydande — en grund för ett närmare bedömande härutinnan torde den nu pågående företagsräkningen komma att lämna — och att den direkta nationalekonomiska betydelsen av deras produktion sannolikt är högst avsevärd. Även arbetsmarknadspolitiskt måste stor vikt tilläggas denna företagsamhet. Erfarenheten har visat, att småföretagen i regel äro i mindre mån än de stora företagen känsliga för växlingarna i konjunkturen och att de så tillvida representera en stabiliserande faktor på arbetsmarknaden. Härtill kommer, att hos desamma yppas vissa tillfällen till sysselsättning och arbetsförtjänst för arbetskraft med mindre gynnsamma förutsättningar att vinna användning på den större industriella arbetsmarknaden. I betraktande av det nu anförda kan det i och för sig anses vara ett allmänt intresse, att småföretagen beredas erforderligt skydd för fri och obehindrad verksamhet.

Vad socialstyrelsen sålunda anført är uppenbarligen värt det allra största beaktande. Enligt vår uppfattning kräver näringsfrihetens princip ovillkorligen, att mindre företagare som icke kunna själva bereda sig erforderligt skydd mot angrepp från de stora organisationerna erhålla lagens stöd, då eljest näringsfriheten för deras del lätt blir fullständigt illusorisk. Motverkande av levnadskostnadernas fördyring genom monopolbildning i olika hemmarknadsfack är ett allmänt konsumentintresse och i alldeles särskild grad ett intresse för den kroppsarbetande klassen. Då monopolistiska organisationer undertrycka konkurrensen i nämnda fack går det främst ut över de minst bärkraftiga i samhället.

Dessa synpunkter vinna ingalunda tillräckligt beaktande om man inskränker rättsskyddet till familjeföretag. I saknad av närmare utredning angående verkningarna av ett till olika grupper av småföretag utsträckt skydd mot kollektiva stridsåtgärder är det för närvarande ej möjligt att ifrågasätta införande av den i utländsk rätt upptagna regeln att företag med högst tio oskylda anställda ej må kollektivt angripas. Vi anse att man tills vidare och intill dess närmare erfarenhet vunnits bör stanna vid att företag som hava högst fyra oskylda anställda, böra fridlysas. Detta överensstämmer med den gränsdragning mellan större och mindre företag, som anges i 1 § lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning, och har förordats av ett flertal myndigheter.

Vi tillåta oss alltså hemställa, att under skyddet för familjeföretag inbegripas även andra företag, som ha högst fyra anställda utom familjemedlemmar eller som gemensamt drivas av högst fyra personer, ävensom att såsom familjemedlem även anges avkomlings make.

Beträffande utpressnings- och successorblockader har propositionen vidtagit en inskränkning i rättsskyddet i jämförelse med kommissionens förslag. Det skall ingalunda förnekas, att understundom försök förekommit att undgå fullgörande av betalningsförpliktelse, vilka icke böra stödjäs av lagstiftningen.

Det synes dock som om detta förhållande genom den avfattning kommissionens förslag erhållit vunnit tillbörligt beaktande. Lagrådet har med en utförlig motivering funnit sig böra förorda att kommissionens förslag till reglering av ifrågavarande stridsåtgärder antages. De härför anförda skälen finna vi vara av den art, att propositionens förslag i denna del icke kan godtagas. Vi hemställa därför att kommissionens förslag på denna punkt godkännes.

Vad härefter angår stridsåtgärder mot tredje man torde det vara uppenbart, att, om en utvidgning av förbudet mot vissa stridsåtgärder mot part i avseende å organisationstvång vidtages, denna utvidgning jämväl bör gälla åtgärder mot tredje man. Särskilt hänvisas till vad som ovan anförts beträffande organisationsklausulen i kollektivavtal. Ofta torde just vid strider mellan olika arbetargrupper angående en sådan klausul stridsåtgärderna riktas mot tredje man.

Beträffande sådana handlingar av tredje man, vilka anses neutralitetsbrytande framhålls till en början, att propositionen utvidgat de handlingar, som utföras av organisationsmedlemmar, till att avse samtliga föreningar av olika slag, under det att kommissionens förslag avsåg allenast medlem av sådan i tvist invecklad förening, som enligt dess bestämmelser ansågs behörig att företaga massåtgärd. Införas, såsom vi här ovan yrkat, de av kommissionen föreslagna behörighetsreglerna, synes anledning icke förekomma till avvikelser från kommissionens begränsning av de organiserades förpliktelser på denna punkt. Vi förorda således att kommissionens förslag härutinnan godtages.

Beträffande oorganiserade arbetare innefattar kommissionens förslag den viktiga bestämmelsen att deras kvarstannande i arbete, som blockeras, icke bryter neutraliteten. Stridsåtgärd mot dem av sådan anledning är alltså förbjuden. Bestämmelsen torde ha betydelse, ej minst för sådana fall, där olika organisationer uppträda, eller i näringar, där arbete plägar utföras av oorganiserade. Denna bestämmelse är i propositionen inskränkt till skyddsarbete eller olaglig eller stadgestridig blockad. Det kan dock som lagrådet anført icke vara skäligt att arbetare, som mot sin vilja blivit försatt i den ställningen att, huru han än förfar, han måste handla antingen i den ena eller andra partens intresse, ej erhåller det skydd som eljest anses böra tillkomma den som vill stå utanför tvisten. Särskilt otillfredsställande framstår detta om, såsom icke sällan förekommer, en minoritet bland de anställda eller en förening representerande en minoritet igångsatt arbetsinställelse eller om arbetsblockad förklarats utan samband med arbetsinställelse.

Vi hemställa om ändring i dessa delar i överensstämmelse med lagrådets förslag, som i huvudsak överensstämmer med kommissionens.

Enligt trettonmannakommissionens förslag gäller regeln om skyddsarbete även för de fall att strejkande eller lockoutade arbetare anställas i anledning av arbetstvist. I propositionen har däremot för detta fall icke upptagits någon särskild bestämmelse om skyddsarbete. En sådan torde emellertid vara erforderlig.

Vidare må anmärkas att i anledning av landsorganisationens yttrande tempsföljden i propositionen på vissa punkter ändrats. Då verkan av denna

ändring med avseende å åtgärder efter tvistens slut synes oviss, hemställes att rättelse härutinnan sker i överensstämmelse med vad lagrådet ifrågasatt.

Med avseende å aktiebolag, vari part äger aktier till visst belopp, ävensom handelsbolag av visst slag bör ändring ske i enlighet med lagrådets anmärkning.

I fråga om begreppet skyddsarbete har propositionen huvudsakligen i anledning av yrkande från landsorganisationen vidtagit vissa ändringar i kommissionens förslag, vilka synas helt opåkallade. Det är obetingat nödvändigt att till skyddsarbete hänföra arbete, som icke kan anstå utan fara för skada å mogen gröda och varulager. Otivelaktigt är, att just hindrande av arbete, som avsett att rädda mogen gröda, väckt synnerligen stark förbittring, på ett olyckligt sätt skärpt arbetsstriderna och försvårat ordningens upprätthållande under konflikt. Skada å varulager är det uppenbarligen ett samhälleligt intresse att söka förekomma. Detsamma gäller om lossning av fartygslast. Skadan är här i allmänhet uppenbar. Den i propositionen gjorda utvidgningen av skyddsarbetets omfattning bör naturligen biträdas.

Men därjämte förefaller det som om vissa icke särskilt uppräknade arbeten skulle kunna hava så stor betydelse för fortsatt drift och således blivande arbetstillfällen att de böra räknas till skyddsarbete. Att undvika sådana skador är ur båda parternas synpunkt önskvärt. På grund av de växlande förhållandena inom olika näringsgrenar är emellertid en fullständig uppräknings svår att åstadkomma. Det synes därför lämpligast att medgiva att genom särskild bestämmelse i kollektivavtal kretsen av de arbeten, som åtnjuta skydd såsom skyddsarbeten, kan utvidgas. Detta överensstämmer med vad lagrådet ifrågasatt.

Frågan om arbetsledares och andra tjänstemäns ställning under konflikt erbjuder utan tvivel svårigheter att reglera på ett ur olika synpunkter tillfredsställande sätt. Gives skyddsarbetet den omfattning, som här ovan föreslagits, tillgodoses därmed i viss mån de allmänna intressen, som eljest kunna skadas under en arbetsinställelse. Men det förefaller tydligt, att tjänstemännens förtroendeställning bör föranleda till att de i större utsträckning än andra må kunna tagas i anspråk av företagen för undvikande av onödiga förmögenhets-skador. Det torde böra ankomma på företagarna och tjänstemännen att överenskomma om längre gående förpliktelser till arbete under konflikt. Vad som eljest avtalats mellan företagare och tjänsteman i förevarande hänseende, synes emellertid ej böra fränkännas rättslig betydelse. Såsom lagrådet framhållit, är det principiellt olämpligt att i den föreslagna lagen giva regler, som beröra avtalsfriheten, och tillräckliga skäl att här frångå denna principiella ståndpunkt synas ej föreligga. Särskilt stötande skulle ett sådant ståndpunktstagande bliva, om det såsom enligt propositionens förslag skulle innebära ett brytande av redan ingångna avtal. Enligt lagrådets mening kan det, som man med den av kommissionen ifrågasatta bestämmelsen velat vinna, i viss utsträckning ernås genom att stadga förbud mot att vidtaga stridsåtgärd mot tjänsteman i anledning av att han, oaktat åtagande i annat arbetsavtal än kollektivavtal, under konflikt vägrat att utom de göromål, som av ho-

nom eljest fullgöras, utföra blockerat arbete, som ej har karaktären av skyddsarbete. Liksom lagrådet hysa vi tvekan, huruvida ett sådant förbud kan anses materiellt sett befogat, men vilja dock ej motsätta oss detsammias införande, därest åt begreppet skyddsarbete gives den ovan ifrågasatta vidgade omfattningen.

Vi hemställa om ändring av lagförslaget i överensstämmelse med det nu anförda.

Sympatiåtgärdernas reglering möter för närvarande svårigheter då rättsutvecklingen ännu icke uppnått en klar ståndpunkt. Det förefaller emellertid som om vissa av de stridsåtgärder i sympatisyfte, vilka kommit till användning särskilt vid arbetskonflikter, varit ägnade att förorsaka särskilt svårartad irritation. Framför allt gäller detta varu- och transportblockader, och icke minst dem, som träffa jordbruksprodukter eller verksamhet för förädling av sådana produkter, såsom mjölk, smör, fläsk och andra slakteriprodukter. Risken för förstöring är här vida större än vad fallet är med de flesta andra produkter. Primärproducenterna äro också i allmänhet i den ställningen att deras näringsverksamhet är jämförbar med småföretagarnas. Trycket från en övermäktig organisation framstår därför såsom särskilt stötande.

I själva verket äro varublockaderna icke sällan typiska exempel på stridsåtgärder, där en alldeles utanför den ursprungliga tvisten stående person, ibland med långvariga förbindelser med den ursprungligen angripne, tvingas att medverka i striden mot denne. Professor Bergendal har också i sin utredning framhållit, att dylika blockader ofta ha det enda praktiska syftet att tvinga en utomstående att delta i en stridsaktion utan att någon naturlig solidaritet mellan angripna och den tredje man, som utsättes för sympatiåtgärden, föreligger. Denna utgör i stället en kännbar inskränkning i den personliga friheten och kan av angripna ofta utövas utan några nämnvärda upptrifningar, vilket gör risken för missbruk så mycket större.

En uppdelning av varublockaderna i tillåtna och otillåtna synes icke möjlig på grund av de växlande former, vilka dylika blockader ikläda sig. Vi hemställa därför, att varublockaderna uteslutas från de tillåtna stridsåtgärderna.

Vad frågan om kriminalisering angår erinras att även propositionen erkänner, att straff måste stadgas såsom påföljd i förevarande lag. Emellertid har propositionen i motsats till kommissionsförslaget inskränkt straffreaktionen till sådana fall, då förbud av domstol meddelats och förbudet överträtts. Enligt vår uppfattning kan man icke stanna härvid. Lagrådet har, såsom förut påpekats, framhållit att man i alldeles särskild grad måste beakta angelägenheten av att lagen erhåller tillräcklig effektivitet. Det är uppenbart att genom borttagandet av behörighetsföreskrifterna och de vid obehöriga stridsåtgärder bundna straffsanktionerna, som upptagits i kommissionsförslaget, lagens skyddsmedel bliva högst väsentligt försvagade. Invänder man att på grund av den svårtolkade innebörden av vissa lagbud straffpåföljd icke bör komma till användning, synes denna invändning icke kunna med fog riktas mot straffpåföljder med den begränsning, kommissionens förslag innefattar.

Att den slutligt dömande specialdomstolen må kunna ådöma straff har uttalats av lagrådet och godtages jämväl i princip av propositionen.

Enligt kommissionens förslag förutsattes för straff i de flesta fall överträdelse av behörighetsregler eller förbud. Beträffande vissa av de få av kommissionen föreslagna direkta straffpåföljderna (för överträdelse av 2—6 samt 8 och 9 §§ av kommissionens förslag) har lagrådet ej ansett straff utan föregående förbud oundgängligt, varvid särskilt framhållits lagens karaktär av försök. Efter vår uppfattning äro dock här avsedda åtgärder av den karaktär, att straff svårigen kan underlåtas. (Jfr kommissionen sid. 35.) Det förefaller också, som om denna ståndpunkt bäst stämde överens med den jämväl av lagrådet uttalade uppfattningen att åtgärder i strid med 7 § i kommissionsförslaget samt vissa oriktiga meddelanden böra drabbas av straff. Vi ansluta oss därför härutinnan till kommissionens förslag.

Trettonmannakommissionen föreslog såsom nyss antytts straff för den, som i meddelande, vilket vore avsett att sprida kännedom om massåtgärd, lämnade uppenbart oriktig eller missvisande framställning, där han ägt eller med skälig omsorg bort vinna kännedom om rätta förhållandet.

I propositionen har även detta stadgande bortfallit.

Lagrådet framhåller, att genom stadgandet jämte föreskriften att redogörelse för anledningen till stridsåtgärd skall lämnas i skriftlig underrättelse till den, som åtgärden avser, inskärpes nödvändigheten för en angripare att före stridsåtgärds vidtagande göra det rättsliga och faktiska läget klart för sig. Med hänsyn härtill och i betraktande av att enligt den ifrågasatta lagstiftningen otillåtligheten av en viss åtgärd göres beroende av syftet med densamma har lagrådet funnit det vara av synnerlig vikt att stadganden av nu angivna art upptagas i lagen, och detta gäller enligt lagrådets mening, även om den blivande lagen icke skulle komma att innehålla några behörighetsregler. Förvrängda framställningar i meddelanden till allmänheten måste nämligen i hög grad bidra till att öka bitterheten av striderna på det ekonomiska området.

Vad lagrådet sålunda uttalat synes oss äga fullt berättigande. En komplettering av lagförslaget i enlighet med kommissionens förslag bör därför ägas rum.

Även beträffande straffsatserna hava i propositionen flera avprutningar vidtagits. Det synes oss icke tillrädligt att gå lägre i avseende å straffen än kommissionen föreslagit.

Vi hemställa att förslaget, såvitt angår straffpåföljd, måtte ändras till överensstämmelse med kommissionens förslag dock med ett tillägg, nämligen beträffande kollektiva stridsåtgärder mot småföretag.

Sådana handlingar få icke sällan särskilt stötande karaktär. De äro också i regel lätta att konstatera. Något skäl ur principiell synpunkt för underlåtenhet att kriminalisera dem synes därför icke föreligga. Vi hemställa alltså om den föreslagna lagens komplettering jämväl i enlighet härmed.

Skadeståndsskyldigheten har i det framlagda lagförslaget i flera avseenden försvagats i jämförelse med kommissionens förslag. En anledning härtill är att straffpåföljderna inskränkts. Då här ovan föreslagits dels återgång till

kommissionens förslag därutinnan och dels viss komplettering därav, bör därmed följa att i enlighet med kommissionsförslaget allmänna ståndpunkt skadeståndsplikten jämväl utvidgas till de sålunda ytterligare straffbelagda fallen. Bland annat följer härav att skadeståndsskyldighet i flera fall kan inträda före meddelande av domstolsförbud.

Bland de handlingar, som medföra skadeståndsskyldighet, är i kommissionens förslag upptaget även biträdande av beslut om massåtgärd. På anmärkning av landsorganisationen har denna bestämmelse uteslutits i propositionen. Enligt vårt förmenande är även denna förändring ägnad att minska lagens effektivitet.

Lagrådet har också påpekat, att frångåendet av kommissionsförslaget härutinnan kommer att leda till, då fråga är om åtgärd från organisations sida, att väl organisationen blir skadeståndsskyldig, men däremot måhända ingen av de personer som deltagit i beslutet. Är det en oorganiserad massa från vilken åtgärden utgår, skulle resultatet till och med kunna bli att ingen kunde förpliktas att utgiva skadestånd, ity att det då icke finnes någon juridisk person mot vilken man kunde vända sig.

Då departementschefen såsom skäl för sin åtgärd framhåller att kommissionens förslag skulle medföra vissa utredningssvårigheter läser häremot kunna återopas lagrådets yttrande, att om en medlem av den beslutande sammanslutningen efter beslutets fattande genom uppmaningar att deltaga eller genom andra åtgöranden är verksam för beslutets realiserande, detta måste anses utgöra ett det kraftigaste indicium på att han biträtt beslutet.

Kommissionen har inskränkt behörigheten att vidtaga massåtgärder till vissa föreningar. Men för dessa föreningar har kommissionen, i händelse sådan förening förpliktas att jämte medlem utgiva skadestånd, ålagt föreningen att i första hand ansvara jämväl för det skadestånd, som belöper på medlem. Denna ansvarsskyldighet har i propositionen borttagits. Det är dock uppenbart att möjligheten för den lidande att i realiteten hållas skadeslös härigenom blivit tämligen illusorisk.

I samtliga här anmärkta fall hemställa vi om ändring.

I fråga om förbud eller föreläggande av domstol föreslår kommissionen, att rätt till talan skall tillkomma bland andra allmän åklagare. Efter anmärkning från landsorganisationen har denna bestämmelse utmönstrats ur lagförslaget. Enligt vår uppfattning tala dock övervägande skäl för kommissionens ståndpunkt, varför ändring bör ske härutinnan.

Vad domstolsorganisationen angår hava vi i det föregående bestämt uttalat oss till förmån för en specialdomstol. Med avseende å själva anordningen av denna kan emellertid råda en viss tvekan. I propositionen nr 54 angående anslag till domstolen för ekonomiska stridsåtgärder uttalar departementschefen, att arvoden till domstolens ordförande och ledamöter icke få tillmätas alltför snävt, om man för dessa befattningar skall kunna påräkna de högt kvalificerade krafter, som erfordras för att domstolen skall på ett tillfredsställande sätt fylla sin grannliga uppgift samt hos båda parterna förvärva nödig auktoritet. Och departementschefen tillägger, att den auktoritet dom-

stolen kan komma att förvärva liksom beträffande arbetsdomstolen i hög grad beror av ordförandens person.

Vad sålunda yttrats är otvivelaktigt riktigt. I själva verket hänger möjligheten att med lagens hjälp åstadkomma ett bättre rättstillstånd till väsentlig del på domstolens sammansättning. Det förslag, Kungl. Maj:t i sistnämnda proposition framlagt, är emellertid ingalunda ägnat att i detta avseende skapa trygghet. Med det arvode på 4,000 kronor, som garanteras, eller 8,500 kronor som beräknas, synes det bli åtminstone mycket ovisst, om man till ordförande kan förvärva en person med de kvalifikationer uppgifterna kräva.

Även om man kan hoppas, att lagen med det innehåll vi föreslagit kommer att verka i starkt förebyggande riktning och således processernas antal kommer att bli tämligen begränsat, kan det icke undvikas att ordföranden understundom sättes på svåra prov när det gäller insikt om lagens mening, erfarenhet inom dess tillämpningsområde, oväld och behärskning under starkt exponerade förhållanden. Beaktas bör även att om ordföranden för erforderlig lönefyllnad blir hänvisad till annan förvärvsverksamhet av tillfällig art, han måhända icke i den allmänna uppfattningen kommer att intaga den över alla invändningar höjda, självständiga, oberoende och opartiska ställning, som är en oundgänglig förutsättning för förtroende till domstolen.

Därtill kommer att det med all sannolikhet skulle inträffa, att frågor av enahanda beskaffenhet komme att avgöras än av arbetsdomstolen och än av specialdomstolen för mål enligt förevarande lag. Det ligger då i öppen dag, att det skulle lända båda domstolarna och därmed också rättssäkerheten till skada om domstolarna härvid intoge olika ståndpunkter. I varje fall kan rättsbildningen på förevarande ömtåliga områden komma att försvåras och fördröjas, om parterna kunna vända sig med rättsanspråk av likartad beskaffenhet till två domstolar. Farhågorna i dessa avseenden hava väsentligt ökat genom de nya föreningsrättsliga bestämmelser, som tillagts i propositionen. Parallellen med åtskilliga föreskrifter i de allmänt gällande kollektivavtalen blir härigenom långt vidsträcktare än enligt kommissionens förslag men även om detta tillägg enligt vårt här ovan gjorda yrkande avlägsnas, synas dock olägenheterna av olika domstolar vara så stora, att det bör noga övervägas, om icke målen enligt lagen om ekonomiska åtgärder böra överlämnas till arbetsdomstolen.

Professor Bergendal har i sitt betänkande berört denna tanke men avvisat densamma, dels för att icke försvaga förtroendet för arbetsdomstolen och dess huvudsakliga arbetsuppgift, avgörandet av kollektivavtalstvister, och dels emedan arbetsdomstolens sammansättning icke är avpassad för stridsåtgärder utan samband med arbetskonflikter. Den förra invändningen är obestridligen betydelsefull men mot densamma måste ställas dels behovet att för den nya rättskipningen vinna stöd av arbetsdomstolens auktoritet och dels risken att kompetenskonflikter och stridiga avgöranden skola försvaga arbetsdomstolens ställning. Anmärkningen mot arbetsdomstolens sammansättning däremot synes vara ofrånkomlig. Den har snarare vunnit i skärpa genom det vidgade

tillämpningsområde, den föreslagna lagen är avsedd att omfatta i jämförelse med professor Bergendals förslag.

Sistnämnda anmärkning leder emellertid allenast till att arbetsdomstolens sammansättning bör ändras så till vida, att när andra mål än sådana som röra arbetstvister skola handläggas av domstolen, densamma erhåller ledamöter förtrogna med förhållandena inom övriga huvudområden för domstolens kompetens. Särskilt är det här fråga om jordbruk och handel.

Genom en sådan organisation undvikas också de olägenheter, vilka följa av svårigheten att på förhand beräkna de nya arbetsuppgifternas omfattning. Riskerna för å ena sidan överorganisation och å andra sidan en alltför svagt utrustad domstol bortfalla. Ur kostnadssynpunkt torde anordningen medföra en bestämd besparing. För ordföranden och vice ordföranden i arbetsdomstolen bör dock på grund av den nya arbetsbelastningen beräknas ett arvodes-tillägg, förslagsvis med 8,000 kronor till ordföranden och 2,000 kronor till vice ordföranden. Det bör emellertid icke förbises, att arbetsdomstolens arbetsbörda enligt nuvarande lag svällt ut avsevärt. Skulle det visa sig, att arbetet så påfordrar, torde den vice ordföranden böra erhålla full avlöning.

I enlighet med vad sålunda anförts böra erforderliga ändringar ske i förevarande förslag såvitt angår rättegången samt i lagen angående arbetsdomstol.

Vad slutligen angår övergången till den nya lagstiftningen torde i enlighet med lagrådets anmärkning det i övergångsbestämmelsen upptagna stadgandet angående tillämpningen av 11 § i propositionens lagförslag böra utgå.

Beträffande den föreslagna lagens giltighetstid har lagrådet anmärkt att den i propositionen angivna tiden, tre och ett halvt år, är väl kort för vinnande av behövlig erfarenhet rörande lagbestämmelsernas lämplighet. Lagen synes därför böra givas giltighet intill utgången av år 1940.

Professor Bergendal och trettonmannakommissionen föreslogo ett tillägg till 11 kap. 18 § strafflagen i avseende å förbud mot utställandet av blockadvakter och utdelande av blockadlappar m. m. Såsom skäl härför anförde kommissionen i huvudsak att dylika offentliga försök att förmå åtminstone delvis okända personer att deltaga i en blockad eller bojkott, å ena sidan, synnerligen ofta innebure en kränkning av dessa personers självbestämmanderätt, även om något i egentlig mening straffbart icke förekomme eller åtminstone icke kunde efteråt bevisas, och att, å andra sidan, dylika åtgärder i de flesta fall torde vara onödiga såsom medel att åstadkomma en fullt frivillig anslutning till en legitim ekonomisk stridsåtgärd.

Av landsorganisationen och andra sammanslutningar invändes häremot, att i vissa fack dylika åtgärder vore nödvändiga för blockadaktioners effektivitet.

I propositionen har uttalats, att tillkännagivanden om en pågående konflikt, företagna i den form, som genom förslaget skulle förbjudas, hava en legitim uppgift och att verkliga övergrepp kunna beivras med stöd av eljest gällande bestämmelser.

Det må häremot erinras, att överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Göte-

borgs och Bohus län, vilka myndigheter torde äga största erfarenheten av dylika åtgärder, icke haft något att invända mot förslaget i denna del. Det synes också otvivelaktigt att blockadvakthållning understundom utövats på ett sätt, som medfört en tillspetsning av pågående konflikt och försvarat uppgörelse samt för allmänheten vållat betydande obehag. Icke minst har detta förekommit vid blockader av småföretag. Tillräckliga skyddsmedel mot dylika ingrepp i näringsfriheten och allmänhetens självbestämmanderätt finnas icke för närvarande. En komplettering av lagstiftningen enligt de sakkunnigas och kommissionens förslag härutinnan är således erforderlig. I särskild motion framställes yrkande härom.

Med stöd av vad sålunda yttrats hemställa vi,

att det i propositionen framlagda lagförslaget måtte dels ändras, dels också kompletteras ävensom lagen om arbetsdomstol ändras i enlighet med vad ovan anförts.

Lagutkast härtill bifogas. (Bil. 1 och 2.)

Stockholm den 16 februari 1935.

Arvid Lindman.

E. O. Magnusson.

Karl Magnusson
i Skövde.

T. G. v. Seth.

Gunnar Persson.

Erik Nylander.

Ivar Anderson.

U t k a s t

till

lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder.**Inledande bestämmelser.****1 §.**

Med stridsåtgärd förstås i denna lag dels blockad, bojkott och arbetsinställelse (lockout eller strejk) eller annan därmed jämförlig åtgärd, nedan benämnda kollektiva stridsåtgärder, dels uppsägning av arbets- eller hyresavtal eller annat avbrytande av ekonomisk förbindelse, såframt åtgärden, ensam eller i förening med annan samverkande åtgärd av liknande beskaffenhet, är ägnad att medföra synnerligt men för den, mot vilken åtgärden riktas.

Göres rättslig påföljd av avtalsbrott eller av överträdelse av föreningsstadgar gällande, vare det ej att anse såsom stridsåtgärd.

2 §.

Kollektiv stridsåtgärd må ej av anledning, som hänför sig till eller härrör av arbetstvist eller annan motsättning på det ekonomiska området mellan särskilda parter, igångsättas av annan än förening, i vars verksamhet ingår att företaga sådan åtgärd. Vad sålunda stadgas skall dock icke vid arbetstvist gälla om arbetsinställelse, som part utan samband med blockad eller bojkott anordnar mot sin motpart i tvisten, ej heller vid annan ekonomisk motsättning om kollektiv stridsåtgärd, som part företager mot sin motpart för att förmå denne att, utan slutande av avtal, i förhållande till angriparen tillämpa vissa priser eller dylikt.

Där förening med verksamhet, som i första stycket sägs, utgör huvudorganisation i förhållande till andra dylika föreningar, må ej dessa företaga kollektiv åtgärd, utan ankommer detta på huvudorganisationen.

3 §.

Förening, som vill förbehålla sig att igångsätta kollektiv stridsåtgärd enligt vad i 2 § stadgas, vare pliktig att hos länsstyrelsen i det län, där föreningen har sitt säte, ställa säkerhet för skadestånd, som föreningen kan bliva förpliktad utgiva enligt denna lag. Utan hinder av vad nu är sagt äge dock förening, vilken är part i arbetstvist rörande kollektivavtals ingående, mot sin motpart vidtaga arbetsinställelse jämte arbetsblockad.

Har säkerhet blivit ställd, men varder densamma tagen i anspråk för gäldande av skadestånd, vare föreningen pliktig att, inom en månad efter det länsstyrelsen därom anmanat föreningen, fylla vad som brister.

Vad i andra stycket stadgas skall hava motsvarande tillämpning, om länsstyrelsen finner säkerheten ej längre vara betryggande eller böra jämlikt 5 § ökas och därför anmanar föreningen att ställa ytterligare säkerhet.

4 §.

Säkerhet, som avses i 3 §, skall utgöras av penningar eller ock av värdehandlingar eller borgen, som länsstyrelsen godkänner. Nedsättas penningar, skola de av länsstyrelsen göras räntebärande genom insättning i bank.

Säkerheten skall gälla följande belopp:

1. för arbetsgivarförening: femtusen kronor för varje påbörjat antal av femtusen arbetare, som av föreningens medlemmar sysselsätts;

2. för fackförbund, fackförening eller annan sådan förening av arbetare: femtusen kronor för varje påbörjat antal av femtusen medlemmar;

3. för förening, huvudsakligen bestående av köpmän eller andra näringsidkare, vilka hava skyldighet att föra handelsböcker: femtusen kronor för varje påbörjat antal av femhundra medlemmar; samt

4. för annan förening: femtusen kronor för varje påbörjat antal av ettusen medlemmar.

Högsta belopp, för vilket säkerhet behöver ställas, vare i fall, som under 2.—4. sägs, femtiotusen kronor.

Ej må säkerheten tagas i mät för annan fordran än sådan, för vilken den blivit ställd.

5 §.

Vill förening ställa säkerhet, vare den tillika pliktig att till länsstyrelsen ingiva:

1. föreningens stadgar, innefattande bestämmelser huru beslut skall åstadkommas och val av styrelse äga rum;

2. uppgift å de personer, som hava säte i föreningens styrelse eller som eljest äga företräda föreningen, ävensom å deras adresser;

3. uppgift å antalet medlemmar i föreningen jämte underlydande föreningar eller, i fall som i 4 § andra stycket 1. avses, å antalet arbetare.

Beslutes ändring i stadgarna eller sker ändring i de förhållanden, varom ovan under 2. sägs, skall anmälan härom omedelbart göras hos länsstyrelsen.

Där på grund av ändring i förhållande, som i 4 § andra stycket avses, ned-satt säkerhet bör ökas, vare föreningen pliktig att genast föranstalta därom.

Vad i andra och tredje styckena stadgas äge ej tillämpning, om föreningen hos länsstyrelsen anmäler, att föreningen avstår från behörigheten att igång-sätta kollektiv stridsåtgärd. I sådant fall äge föreningen återfå säkerheten, där länsstyrelsen finner skäl till antagande, att denna ej behöver tagas i an-språk på grund av stridsåtgärd, som redan vidtagits.

Om vissa stridsåtgärder med omedelbart syfte (stridsåtgärder mot part).

6 §.

Stridsåtgärd må ej vidtagas mot ämbets- eller tjänsteman eller innehavare av offentligt uppdrag i eller för befattningen eller uppdraget.

Ej heller må man vidtaga sådan åtgärd mot någon för att hindra honom att föra talan inför domstol eller annan myndighet eller avlägga vittnesmål eller tillhandagå ämbets- eller tjänsteman eller för att utöva vedergällning för vad han gjort i nu angivet hänseende.

7 §.

Stridsåtgärd må ej vidtagas mot någon, såframt därmed åsyftas att av re-ligiösa, politiska eller liknande grunder utöva förföljelse mot honom.

8 §.

Sedan arbetstvist eller annan ekonomisk tvist blivit avslutad, må strids-åtgärd ej äga rum mot någon, där syftet är att utöva vedergällning för hans ställning till tvisten. Samma lag vare, där förhållande för vilket vedergällning åsyftas upphört redan före tvistens avslutande.

9 §.

Kollektiv stridsåtgärd må ej vidtagas mot någon för att förmå eller hindra honom att inträda i eller utträda ur förening eller annan sammanslutning. Ej heller må, oavsett vad i arbets- eller hyresavtal stadgas om rätt till uppsägning, avtalet i sådant syfte uppsägas i fall som avses i 1 § första stycket, utan så är att arbetsledare eller annan i förtroendeställning finnes på grund av denna sin ställning icke böra vara medlem av förening, som avser tillvaratagande av honom underställd personals intressen, eller annan sådan anledning föreligger.

Vad sålunda stadgats skall icke utgöra hinder för vidtagande av stridsåtgärd i syfte att åstadkomma föreskrift i kollektivavtal, enligt vilken förtroendeman som i första stycket sägs icke må tillhöra förening av sist omnämnd beskaffenhet.

Ej må i något fall kollektiv stridsåtgärd vidtagas i ändamål att uppnå föreskrift i kollektivavtal att alla i ett företag anställda eller en eller flera grupper av dem skola tillhöra viss förening, med mindre undantag medgives beträffande dem som vunnit anställning redan före den kollektiva stridsåtgärdens vidtagande och vilkas anställande icke föranletts av att stridsåtgärden var väntad.

10 §.

När någon utan biträde av annan än make, avkomlingar, avkomlings make, adoptivbarn eller egna eller makes föräldrar eller syskon eller högst fyra oskylda arbetare driver näring eller utför arbete för egen räkning må kollektiv stridsåtgärd ej vidtagas mot honom i anledning av tvist rörande arbetsförhållandet.

11 §.

Ej må någon, sig eller annan till orättmätig vinning, avtvinga annan gods eller penningar genom att mot honom rikta kollektiv stridsåtgärd eller hot därom.

Till orättmätig vinning vare ej att hänföra att borgenär erhåller betalning av någon, som av gäldenären övertagit egendom eller rörelse och därvid uppsätligen sökt möjliggöra för denne att undandraga sig gälden.

12 §.

Om förbud mot stridsåtgärder i vissa fall är stadgat i lagen om kollektivavtal.

Om stridsåtgärder med medelbart syfte (stridsåtgärder mot tredje man).

13 §.

Där i 7—11 §§ eller lagen om kollektivavtal stadgats förbud mot stridsåtgärd med omedelbart syfte må icke i anledning av sådan motsättning till part som där avses någon som helst stridsåtgärd riktas mot den som ej har del i tvisten.

14 §.

I tvist om ingående av avtal rörande arbets- eller transportprestation, köp, arrende, hyra, kredit eller dylikt eller ock av kollektivavtal eller annat sådant avtal må, ehuru stridsåtgärd mot part i tvisten icke är förbjuden, stridsåtgärd ej riktas mot tredje man såsom medel att påverka parten. Lika med tvist om avtals ingående anses tvist om dess tillämpning.

Vad i första stycket stadgats skall ock gälla, där någon vill förmå annan, till vilken han står i ekonomisk motsättning, att, utan slutande av avtal i förhållande till honom tillämpa vissa priser eller göra annan dylik utfästelse.

I konkurrenstvist rörande kundkrets, prissättning, affärsbetingelser, arbetstillfälle eller dylikt må, ehuru stridsåtgärd mot part i tvisten icke är förbjuden, kollektiv stridsåtgärd ej riktas mot tredje man för att förmå honom att avbryta sina ekonomiska förbindelser med parten eller vidtaga annan liknande åtgärd mot denne.

15 §.

Det i 14 § stadgade skyddet för tredje man tillkommer icke:

1. medlem av sådan i tvisten invecklad förening, som i 2 § avses, där han till fördel för motparten åsidosätter sina förpliktelser gent emot föreningen i avseende å tvisten;

2. den som under arbetstvist utför arbete, som förklarats i blockad, såframt icke blockaden är enligt denna lag otillåten eller han allenast kvarstannar i anställning, som han erhållit före tvisten, innan denna var väntad;

3. den som under arbetstvist sysselsätter arbetare, vilken i anledning av tvisten nedlagt arbete eller ock utestängts från sådant, såframt icke utestängningen är enligt lag otillåten;

4. den som under tvisten lämnar part ekonomiskt understöd eller efter omläggning eller annan förändring av sin näring eller verksamhet bispringer honom;

5. den som äger aktier till värde överstigande hälften av aktiekapitalet i aktiebolag, som är part i tvisten, så ock den som är annan delägare än kommanditdelägare i handelsbolag, som är part i tvisten.

Vad ovan i denna paragraf är sagt har icke avseende å skyddsarbete. Till skyddsarbete hänföres arbete som icke kan anstå utan fara för människor eller för skada å byggnader eller andra anläggningar, fartyg, husdjur, mogen gröda, maskiner, varulager eller dylikt, så ock lossning av fartygslast, annat arbete som enligt föreskrift i kollektivavtal skall såsom skyddsarbete anses. Vad om skyddsarbete är stadgat gälle ock om arbete som någon är pliktig att utföra på grund av särskild föreskrift i lag eller författning, så ock arbete vars eftersättande kan medföra ansvar för tjänstefel.

16 §.

Stridsåtgärd må ej vidtagas mot arbetsledare, tjänsteman eller därmed jämställd i anledning av att han oaktat åtagande i arbetsavtal, under arbetsinställelse vägrat att utom de göromål, som eljest av honom fullgöras, utföra annat arbete än i 15 § sista stycket sägs.

17 §.

Utan hinder av vad i 14 § stadgas må stridsåtgärd vidtagas i syfte att genom utvidgning av ursprunglig arbetstvist rörande upprättande av kollektivavtal bispringa part i denna (sympatiåtgärd). Sådan åtgärd må ej omfatta annat än arbetsinställelse jämte arbetsblockad.

Om påföljd av överträdelse av denna lag.

Om förbud.

18 §.

Har någon vidtagit stridsåtgärd, som enligt denna lag ej må äga rum, eller framställt hot om sådan åtgärd, äger domstolen efter därom förd talan meddela förbud mot åtgärdens fortsättande eller anordnande; och må domstolen tillika, där fråga är om kollektiv stridsåtgärd, förelägga den som anordnat åtgärden att ej mindre inom viss kort tid i tidning, som av domstolen bestäms

mes, införa meddelande om åtgärdens hävande, så ock på lämpligt sätt som domstolen kan bestämma avlysa åtgärden. Införes ej i enlighet med vad domstolen bestämt sådant meddelande i tidning, som ovan sägs, äger den, mot vilken stridsåtgärden riktas, på den förpliktades bekostnad själv på lämpligt sätt föranstalta om sådant kungörande.

Förbud som ovan sagts må, när yrkande därom framställes, meddelas under rättegången för tiden intill dess dom i saken varder avkunnad, där sannolika skäl föreligga till antagande att stridsåtgärd varom i målet är fråga är stridande mot denna lag. Förbudet eller föreskriften kan när som helst återkallas av domstolen.

Har förbud meddelats i anledning av uppsägning av arbets- eller hyresavtal eller hot om sådan åtgärd, må, så länge förbudet består, allmän domstol eller annan myndighet, där förbudet bragts till dess kännedom, icke å uppsägningen grunda beslut om avhysning eller annan verkställighet, ej heller verkställa sådant å uppsägningen grundat beslut.

När skäl därtill äro må domstolen meddela förbud mot kollektiv stridsåtgärd, ändå att den som svarar i målet ej kunnat övertygas att hava medverkat vid det förfarande varom fråga är.

Om straff.

19 §.

Anordnas kollektiv stridsåtgärd i strid mot 2 §, vare envar, som biträtt beslut härom eller som uppmanar eller eljest söker förmå annan att deltaga i åtgärden, förfallen till dagsböter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst ett år dömas.

Har förening, som jämlikt 2 § är behörig att vidtaga kollektiv stridsåtgärd, anordnat sådan åtgärd utan att hava iakttagit vad i 3 § är stadgat, skall envar, som biträtt beslut om åtgärden, dömas till det ansvar, som i första stycket är sagt.

20 §.

Asidosättes föreskrift, som i 5 § andra stycket är meddelad, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

21 §.

Den som i meddelande, vilket är avsett att sprida kännedom om kollektiv stridsåtgärd, lämnar uppenbart oriktig eller missvisande framställning, straffes, där han ägt eller med skäligen omsorg bort vinna kännedom om rätta förhållandet, med dagsböter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse dömas.

22 §.

Har stridsåtgärd anordnats i strid mot 6 § eller har i anledning av motsättning, som där sägs, stridsåtgärd riktats mot tredje man, varde envar som biträtt beslut om kollektiv stridsåtgärd eller som uppmanar eller eljest söker förmå annan att deltaga däri, så ock den som vidtagit annan stridsåtgärd, dömd till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till dagsböter.

Var stridsåtgärden eller motsättningen sådan som i 7 § sägs dömes till fängelse i högst ett år eller dagsböter.

Hotar man någon med stridsåtgärd varom i denna paragraf är sagt, straffes i fall som i första stycket avses med fängelse i högst ett år eller dagsböter och eljest med dagsböter.

23 §.

Vidtages i strid mot 10 § kollektiv stridsåtgärd, varde envar, som biträtt beslut om sådan åtgärd eller som uppmanar eller eljest söker förmå annan att deltaga däri, dömd till dagsböter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande må till fängelse dömas.

24 §.

Varda gods eller penningar någon avtvingna på sätt i 11 § sägs eller genom att mot tredje man riktas stridsåtgärd eller hot därom, skall envar som biträtt beslut om kollektiv stridsåtgärd eller som uppmanar eller eljest söker förmå annan att deltaga däri, så ock den som vidtagit annat stridsåtgärd, dömas till fängelse eller dagsböter.

Därest sådant tvång, som i första stycket avses, blivit försökt men ej fullbordat, varde gärning, som där är sagd, straffad med fängelse i högst ett år eller dagsböter.

25 §.

Har mot stridsåtgärd meddelats förbud som i 18 § avses, men anordnas eller fortsättes åtgärden likväl, varde envar som åsidosätter förbudet genom att biträda beslut om kollektiv stridsåtgärd eller genom att uppmana eller eljest söka förmå annan att deltaga däri eller ock genom att vidtaga eller fortsätta annan stridsåtgärd, dömd till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till dagsböter, ej under trettio.

Åsidosättes eljest föreläggande, som i 18 § sägs, och fortgå stridsåtgärderna, dömes till dagsböter eller om upprepat föreläggande åsidosättes till dagsböter eller fängelse i högst 6 månader.

26 §.

Innefattar handling, varå straff är utsatt i denna lag, tillika brott efter annan lag, dömes till särskilt straff efter vardera lagen.

27 §.

Till straff enligt 25 § skall särskilt dömas, ändå att den brottslige dömes till straff för annan förseelse mot denna lag.

Den som under tid då han är ställd under tilltal för förseelse mot 20, 21 eller 25 § fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill förvunnen, för varje gång åtal mot honom ägt rum, fällas till det straff, som för sådan förseelse är stadgat.

I de fall, som i denna paragraf avses, må sammanlagda tiden för fängelsestraff ej överstiga två år.

28 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skall förvandling ske efter allmänna strafflagen.

Om skadestånd.

29 §.

Har någon gjort sig skyldig till förfarande som enligt 21, 22, 23, 24 eller 25 § är belagt med straff, vare han pliktig ersätta därav uppkommen skada.

Envar, som eljest vidtagit stridsåtgärd, vilken enligt 8, 9, 13 eller 14 § är förbjuden, eller som biträtt beslut om anordnande av sådan åtgärd, vare ock skyldig ersätta skada som av åtgärden kommit.

30 §.

Där de, som äga företräda förening, varom i 2 § sägs, besluta stridsåtgärd, vilken enligt denna lag är förbjuden, vare jämväl föreningen pliktig ersätta skada, som kommer av åtgärden.

31 §.

Har medlem i sådan förening, varom i 2 § förmåles, såvitt angår kollektiv åtgärd, gjort sig skyldig till otillåtet förfarande av den art som i 29 § avses och faller åtgärden inom föreningens verksamhetsområde, vare föreningen, när den erhåller kännedom om medlemmens handlingssätt, pliktig att, där så ske kan, hindra honom från fortsättande av det olovliga förfarandet och förebygga skada av detsamma. För sådant ändamål äge föreningen mot medlem tillämpa varje påföljd, vilken enligt stadgarna kan inträda på grund av åsidosättande av förpliktelse, som åligger medlem. Föreningen må jämväl, oavsett vad stadgarna innehålla, utesluta medlem för en tid av intill ett år.

Vad nu sagts om medlem skall, där fråga är om förbund av flera föreningar, gälla om ansluten förening, så ock om dennas medlemmar.

Åsidosätter föreningen vad i denna paragraf stadgas, vare föreningen skyldig ersätta därav uppkommen skada.

32 §.

Under skadestånd skall inbegripas jämväl ersättning för personligt lidande samt för intrång i den kränktes intresse av att ostört bedriva sin verksamhet.

Om det med hänsyn till den skadevällandes ringa skuld, den skadelidandes förhållande i avseende å tvisten, skadans storlek i jämförelse med den skadevällandes tillgångar eller till omständigheterna i övrigt finnes skäligt, må skadeståndets belopp nedsättas. Fullständig befrielse från skadeståndsskyldighet må ock äga rum.

33 §.

Älägges skadeståndsskyldighet flera, skall den fördelas mellan dem efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar till last. Föres, sedan skadeståndsskyldighet ålagts någon, av den skadelidande talan mot annan, må i den mån det finnes skäligt denne förpliktas att gemensamt med den förre, en för båda och båda för en, gälda skadestånd.

Där förening, som avses i 2 §, är jämte medlemmar skadeståndsskyldig, må föreningen förpliktas att till den, som lidit skadan, gälda även vad av skadeståndet belöper på medlemmarna, men äge föreningen i sådant fall att av dem söka åter vad föreningen sålunda utgivit. Vad i 31 § andra stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning.

34 §.

Var, som vill fordra skadestånd enligt denna lag, skall anhängiggöra sin talan hos domstol, därest stridsåtgärd ägt rum, inom två år från dess avslutande och i annat fall inom två år från det den gärning skedde, varå ersättningsskyldigheten grundas. Försummas det, vare talan förlorad.

Om rättegången.

35 §.

Mål som avse tillämpningen av denna lag upptagas och avgöras av arbetsdomstolen.

För behandling av sådana mål skola utöver de ledamöter jämte ersättare som förordnas enligt lagen om arbetsdomstol av Konungen för en tid av två år i sänder utses två ledamöter med särskild insikt i handel och två ledamöter med särskild insikt i jordbruk jämte ersättare för dem.

I mål som avse tillämpningen av denna lag vare domstolen domför med ordförande och fyra ledamöter. Bland ledamöter och ersättare som företräda särskilda intressen tillkalle ordföranden dem som i det särskilda fallet äga största sakkunskap, därvid ock iakttages att motsatta intressen om möjligt bliva i lika mån företrädda.

36 §.

Vid domstolen skola vara anställda en eller, där så erfordras, flera åklagare för utförande av allmänt åtal i mål enligt denna lag, så ock i talan om förbud i fall som avses i 37 § första stycket. Åklagare förordnas av Konungen.

37 §.

Talan om förbud enligt 18 § må föras förutom av den, som genom stridsåtgärden eller hotet därom blivit kränkt, av sammanslutning för främjande av närings- eller yrkesintressen, av vilken denne är medlem, så framt sammanslutningen äger kära inför domstol, ävensom av vid domstolen anställd åklagare på anmälan av annan målsägande än sådan sammanslutning som här avses.

Talan om ansvar enligt denna lag må föras förutom av åklagaren och målsäganden, av sammanslutning som nyss sagts.

38 §.

Med avseende å mål angående tillämpningen av denna lag skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat dels i 7—9 samt 15—28 §§ lagen om arbetsdomstol, dels ock i 1—9, 12—14 samt 16 §§ lagen om fri rättegång. Ändå att talan om ansvar ej föres, må domstolen och där anställd åklagare anlita polismyndighet för verkställande av erforderlig undersökning.

39 §.

Vad i denna lag stadgas därom att viss åtgärd ej må äga rum eller att den förskyller straff skall ej föranleda att tvång eller försök till tvång medelst hot om sådan åtgärd medför ansvar enligt 15 kap. 22 § eller 21 kap. 10 § strafflagen; ej heller skall hot om åtgärd, varom nu sagts, föranleda straff enligt 15 kap. 23 § strafflagen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1935 och gälla till och med den 31 december 1940; dock att lagen skall äga tillämpning även efter sistnämnda dag såvitt angår påföljd av förfarande, vilket under tiden för lagens giltighet ägt rum i strid mot densamma.

Då ledamöter och ersättare första gången utses enligt 35 § skall förordnandet gälla intill den tid då förordnande enligt 4 § i lagen om arbetsdomstol utgår.

U t k a s t

till

ändring i lagen den 22 juni 1928 om arbetsdomstol.

1 §.

För upptagande och avgörande av mål rörande kollektivavtal och mål enligt lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder skall finnas en domstol med säte i Stockholm, kallad arbetsdomstol.

Angående arbetsdomstolens sammansättning och rättegången vid arbetsdomstolen i mål enligt lagen om vissa ekonomiska stridsåtgärder gäller vad i nämnda lag är stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1935 och gälla till och med den 31 december 1940, dock att lagen skall jämväl efter sistnämnda dag äga tillämpning såvitt angår påföljd av förfarande, vilket under tiden för giltigheten av lagen om vissa ekonomiska stridsåtgärder ägt rum i strid mot densamma.
